

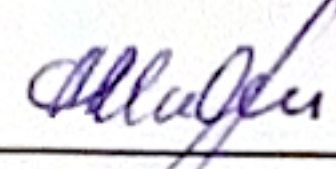
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

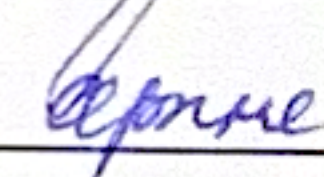
Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра психології та педагогіки



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
та навчальної роботи

 А.М. Мартиненко

«30»  2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДИТЯЧА ПСИХОЛОГІЯ»

(назва навчальної дисципліни)

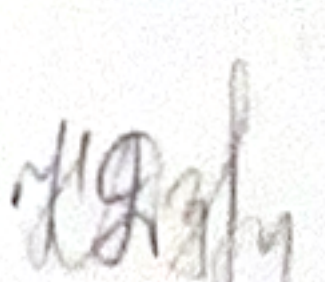
підготовки **бакалавра**

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності **012 Дошкільна освіта**

(код і назва спеціальності)

Полтава
2024 рік



Робоча програма навчальної дисципліни «**Дитяча психологія**» для студентів спеціальності **012 Дошкільна освіта**, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Складена відповідно до освітньої програми «**Дошкільна освіта**», 2024 року.

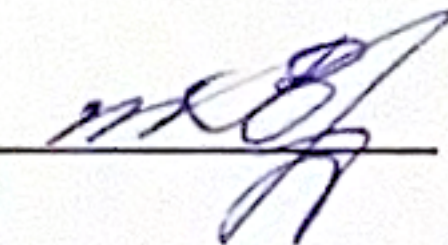
Розробник: Шевчук В.В., кандидат психологічних наук, доцент, т.в.о. завідувача кафедри психології та педагогіки

Погоджено:

Гарант освітньої програми  Клевака Л.П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки

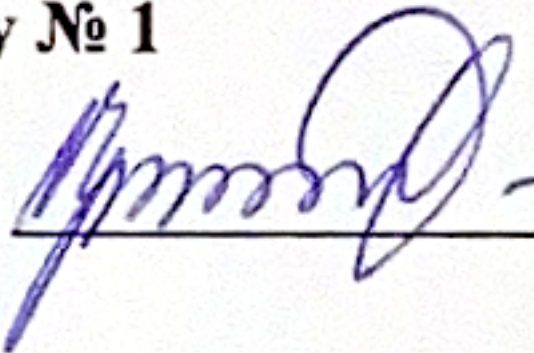
Протокол від «27» серпня 2024 року №1

Т.в.о. завідувача кафедри психології та педагогіки  Шевчук В. В.

«27» серпня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету філології, психології та педагогіки

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії  Чернишов В. В.

«29» серпня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Форма навчання
		Денна
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Обов’язкова
Загальна кількість годин – 180		
Модулів – 1	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		1-й
		Семестр
		2-й
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції
		34 год.
		Практичні
		38 год.
		Самостійна робота
		108 год.
		Вид контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 72/108.

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної є сприяння формування інтегральної компетентності майбутнього вихователя, що визначена вимогами освітньої програми, формування системи знань про загальні закономірності розвитку психіки дитини; вироблення умінь аналізувати різноманітні психічні явища, встановлювати закономірності їх виникнення та перебігу; допомога кожному студенту усвідомити цілісність і унікальність власної особистості; сприяння значному просуванню на шляху професійного вдосконалення.

Упродовж опанування курсу студенти повинні набути таких **компетентностей**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-15. Здатність до забезпечення індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей та потреб.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-22. Здійснювати професійну діяльність з використанням принципів креативності та релевантності соціальному благополуччю дитини.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення дисципліни є навчальні дисципліни «Психологія загальна», «Вікова фізіологія з основами медичних знань».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен оволодіти такими уміньми й навичками:

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР 11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР-25. Добирати педагогічні форми і методи, спрямовані на розвиток креативності дітей та формування їх соціального благополуччя.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний поріг рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82 – 89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74 - 81	C	Добре	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64 - 73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.

			помилки, які може усувати за допомогою викладача.	
60 – 63	E	Достатньо	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень і володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35 - 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання диф.заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену.	Незадовільний , здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

усне опитування та виконання практичних завдань;

стандартизовані тести для здійснення поточного/проміжного контролю успішності засвоєння студентами навчального матеріалу (здійснюється під час проведення практичних занять).

презентації результатів виконаних завдань;

модульна контрольна робота у вигляді стандартизованого тестування (проводиться на останньому практичному занятті кожного змістового модуля) для здійснення підсумкового контролю успішності засвоєння студентами навчального матеріалу;

екзамен.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади дитячої психології.

Тема 1. Вступ до психології дитячої.

Предмет дитячої психології. Проблеми дитячої психології на сучасному етапі. Зв'язок психології дитячої із загальною та віковою психологією, педагогікою, фізіологією та іншими науками. Теоретичні та практичні завдання сучасної психології дитячої. Методи психології дитячої. Класифікація методів психології дитячої. Спостереження. Тест і умови його використання у роботі з дітьми дошкільного віку. Соціометричний метод, його застосування при вивченні дитячих груп. Аналіз продуктів діяльності. Близнюків метод.

Практичне заняття № 1.

Практичне заняття № 2.

Тема 2. Основні закономірності психічного розвитку.

Поняття «психічний розвиток». Основні закономірності психічного розвитку. Рушійні сили психічного розвитку дитини. Погляди в історії психології щодо питання про рушійні сили психічного розвитку. Умови психічного розвитку. Стабільні і кризові періоди в психічному розвитку. Сензитивний період розвитку. Врахування сензитивних періодів розвитку при навчанні і вихованні. Соціальна ситуація розвитку. Провідний вид діяльності. Новоутворення віку. Періодизація психічного розвитку людини. Періодизація П. Блонського, Л. Виготського, Д. Ельконіна, В. Моргуна та інші.

Практичне заняття № 3.

Практичне заняття № 4.

Змістовий модуль 2. Психологія дітей немовлячого віку. Психологія дітей раннього віку.

Тема 3. Загальна характеристика немовлячого віку. Психологія новонародженого.

Уявлення про психологію немовляти. Погляди на психічний розвиток немовляти в різних психологічних теоріях. Явище шпитальності. Соціальна ситуація розвитку дитини немовлячого віку. Особливості психічного розвитку новонародженого. Анатомо-фізіологічні характеристики новонародженого. Криза народження, її причини та основні ознаки. Основні безумовні рефлекси новонародженого та їх значення для розвитку дитини. Розвиток рецепторної і рухової діяльності. Роль дорослого в житті новонародженого. Розвиток емоційної сфери. Перша посмішка дитини: її специфіка, психологічний зміст, строки та умови появи. Комплекс пожвавлення, його компоненти.

Практичне заняття № 5.

Тема 4. Особливості психічного розвитку немовляти.

Роль спілкування дитини з дорослим у психічному розвитку немовляти. Наслідкування. Експресивні дії як основний засіб спілкування в немовлячому віці. Формування передумов засвоєння мовлення. Гуління. Лепет. Розвиток рухів. Тримання голівки, сидання, повзання, стояння, ходіння. Прогресивні і тупикові види рухів. Розвиток дій. Хапання. Маніпуляції і маніпуляції направлені на результат. Розвиток орієнтування в оточуючому світі. Криза першого року життя.

Практичне заняття № 6.

Тема 5. Загальна характеристика раннього віку.

Характеристика соціальної ситуації і розвитку дитини раннього віку. Основні новоутворення раннього віку. Прямоходіння, розвиток предметної діяльності та оволодіння мовою – найважливіші досягнення дитини в ранньому віці. Предметно-маніпулятивна діяльність – провідний вид діяльності в ранньому віці. Розвиток маніпуляцій. Основні етапи розвитку предметних дій в ранньому дитинстві. Співвідносні та орудійні дії. Стадії розвитку орудійних дій. Зародження нових видів діяльності в ранньому дитинстві. Ігри-вправи. Ігри-змагання. Рольова гра. Зображальна діяльність.

Практичне заняття № 7.

Тема 6. Розвиток пізнавальної сфери дитини раннього віку.

Розвиток мовлення в ранньому дитинстві. Активний і пасивний словник. Кількісна і якісна характеристика активного словника на різних вікових відрізках раннього віку. Автономне мовлення. Розвиток сприймання і утворення уявлень про властивості предметів. Розвиток наочно-дійового мислення в предметній діяльності дитини раннього віку. Розвиток пам'яті та уваги у ранньому віці.

Практичне заняття № 8.

Тема 7. Передумови формування особистості дитини раннього віку.

Мотиви поведінки. Виникнення ієрархії мотивів. Оволодіння мовленням, предметно-маніпуляторною діяльністю і самостійним способом пересування основні фактори зародження самосвідомості дитини. Розвиток почуттів. Особливості емоційної сфери дитини переддошкільного віку. Виникнення бажання самостійності. Криза трьох років. Основні прояви кризи трьох років. Особистісні новоутворення в період кризи трьох років. Можливі шляхи виходу із кризи.

Практичне заняття № 9.

Практичне заняття № 10.

Змістовий модуль 3. Психологія дошкільника.

Тема 8. Психологічна характеристика діяльності дитини дошкільного віку.

Загальна характеристика ігрової діяльності дошкільника. Розвиток ігрової діяльності в дошкільному віці. Соціально-історична природа гри. Значення гри в житті дитини. Сюжетно-рольова гра як провідний вид діяльності дошкільника. Роль іграшок в психічному розвитку дитини. Елементи трудової та навчальної діяльності та їх розвиток в дошкільному дитинстві. Зображувальна діяльність дошкільника.

Практичне заняття № 11.

Практичне заняття № 12.

Тема 9. Пізнавальний розвиток дитини дошкільного віку.

Особливості уявлень дошкільника про оточуючий світ. Егоцентрична мова. Подолання егоцентризму та розвиток децентрації. Опосередкованість пізнавальних інтересів дитини. Розвиток мислительної діяльності дошкільника. Сенсорний розвиток дошкільника. Сенсорні еталони. Орієнтування в просторі. Орієнтування в часі. Розвиток уваги та пам'яті дошкільника. Розвиток уяви дошкільника. Функції уяви дошкільника та етапи її розвитку. Форми прояву уяви дошкільника.

Практичне заняття № 13.

Практичне заняття № 14.

Тема 10. Формування особистості дитини дошкільного віку.

Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Вплив дорослого на розвиток особистості дошкільника. Статова ідентифікація. Формування самосвідомості. Самооцінка. Рівень домагань. Основні мотиви поведінки. Формування моральних якостей особистості. Розвиток почуттів. Потреба в любові і заохоченні. Ревнощі. Співчуття. Страхи. Розвиток довільної поведінки в дошкільному віці. Спілкування та взаємини дошкільника з ровесниками. Поняття «булінг». Причини булінгу. Ознаки булінгу. Вплив булінгу на психіку дитини. Роль вихователя у профілактиці та подоланні булінгу в дитячому середовищі.

Практичне заняття № 15.

Практичне заняття № 16.

Тема 11. Психологічна готовність дитини до навчання у школі.

Соціальна ситуація розвитку дитини на етапі переходу від дошкільного до молодшого шкільного віку. Готовність дитини до навчання у школі. Особистісно-соціальна готовність. Фізична готовність. Інтелектуальна готовність. Основні показники готовності. Тести з визначення психологічної готовності дитини до умов навчання в школі. Криза приходу до школи. Основні показники кризи. Психологічний зміст кризи.

Практичне заняття № 17.

Тема 12. Психологічні особливості шестирічних дітей.

Розвиток соціальної та пізнавальної активності першокласників-шестирічок в умовах навчання. Особливості психічного розвитку дітей шестирічного віку. Особливості організації навчання дітей шестирічного віку. Наслідки формалізованого навчання дітей шестирічного віку. Адаптація до школи. Рівні адаптації. Чинники високої адаптації.

Практичне заняття № 18.

Практичне заняття № 19.

8. Структура навчальної дисципліни

2	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
І змістовий модуль. Загальні засади дитячої психології.						
Тема 1. Вступ до дитячої психології.	16	4	4			8
Тема 2. Основні закономірності психічного розвитку.	18	4	4			10
Разом за змістовим модулем 1	34	8	8			18
II змістовий модуль. Психологія дітей немовлячого віку. Психологія дітей раннього віку.						
Тема 3. Загальна характеристика немовлячого віку. Психологія новонародженого.	12	2	2			8
Тема 4. Особливості психічного розвитку немовляти.	12	2	2			8
Тема 5. Загальна характеристика раннього віку.	12	2	2			8
Тема 6. Розвиток пізнавальної сфери дитини раннього віку.	12	2	2			8
Тема 7. Передумови формування особистості дитини раннього віку.	14	2	4			8
Разом за змістовим модулем 2	62	10	12			40
III змістовий модуль. Психологія дошкільника.						
Тема 8. Психологічна характеристика діяльності дитини дошкільного віку.	16	2	4			10
Тема 9. Пізнавальний розвиток дитини дошкільного віку.	18	4	4			10
Тема 10. Формування особистості дитини дошкільного віку.	18	4	4			10
Тема 11. Психологічна готовність дитини до навчання у школі.	16	4	2			10
Тема 12. Психологічні особливості шестирічних дітей.	16	2	4			10
Разом за змістовим модулем 3	84	16	18			50
Усього годин	180	34	38			108

Перелік питань для семінарських занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин
		для денної форми
	Семінарські заняття не передбачені*	

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин
		для денної форми
1,2	1. Предмет і завдання дитячої психології. 2. Проблеми дитячої психології на сучасному етапі. 3. Зв'язок дитячої психології з іншими науками. 4. Спостереження як метод дослідження дитячої психології. 5. Експеримент як метод дослідження дитячої психології. 6. Бесіда як метод дослідження дитячої психології. 7. Опитування як метод дослідження дитячої психології.	4
3,4	1. Поняття про психічний розвиток. 2. Рушійні сили психічного розвитку. 3. Фактори психічного розвитку. 4. Сензитивний період розвитку. 5. Стабільні та кризові періоди в психічному розвитку. 6. Соціальна ситуація розвитку. 7. Провідний вид діяльності людини. 8. Психічні новоутворення. 9. Вікова періодизація життя людини.	4
5	1. Уявлення про психологію немовляти. Погляди на психічний розвиток немовляти в різних психологічних теоріях. 2. Соціальна ситуація розвитку дитини немовлячого віку. 3. Особливості психічного розвитку новонародженого. 4. Анатомо-фізіологічні характеристики новонародженого. 5. Криза народження, її причини та основні ознаки.	2
6	1. Основні безумовні рефлекси новонародженого та їх значення для розвитку дитини. 2. Розвиток рецепторної і рухової діяльності. 3. Роль дорослого в житті новонародженого. 4. Розвиток емоційної сфери. 5. Комплекс пожвавлення, його компоненти.	2
7	1. Роль спілкування дитини з дорослим у психічному розвитку немовляти. 2. Формування передумов засвоєння мовлення. 3. Розвиток орієнтування в оточуючому світі. 4. Криза першого року життя.	2
8	1. Характеристика соціальної ситуації розвитку дитини раннього віку. 2. Основні новоутворення раннього віку. 3. Розвиток мовлення в ранньому дитинстві. 4. Розвиток сприймання і утворення уявлень про властивості предметів. 5. Розвиток наочно-дійового мислення в предметній діяльності дитини раннього віку. 6. Розвиток пам'яті та уваги у ранньому віці.	2
9,10	1. Мотиви поведінки. 2. Основні фактори зародження самосвідомості дитини. 3. Особливості емоційної сфери дитини раннього віку. 4. Криза трьох років. Основні прояви кризи трьох років.	4

	5. Особистісні новоутворення в період кризи трьох років. 6. Можливі шляхи виходу із кризи 3-х років.	
11,12	1. Загальна характеристика ігрової діяльності дошкільника. 2. Значення гри в житті дитини. 3. Сюжетно-рольова гра як провідний вид діяльності дошкільника. 4. Роль іграшок в психічному розвитку дитини. 5. Продуктивні види діяльності дошкільника. 6. Розвиток елементів навчальної та трудової діяльності в дошкільному віці.	4
13,14	1. Розвиток відчуттів та сприймання у дошкільників. 2. Розвиток мислительної діяльності дошкільників. 3. Розвиток уваги дітей дошкільного віку. 4. Розвиток пам'яті у дітей дошкільного віку. 5. Розвиток уяви дошкільника.	4
15,16	1. Соціальна ситуація розвитку дитини дошкільного віку. 2. Емоції та почуття дошкільника. 3. Розвиток вольової та мотиваційної сфери в дошкільному віці. 4. Самосвідомість та самооцінка дошкільника. 5. Формування перших етичних норм поведінки. 6. Булінг: поняття, ознаки, причини булінгу. 7. Вплив булінгу на психіку дитини. 8. Роль вихователя у профілактиці та подоланні булінгу в дитячому середовищі.	4
17	1. Соціальна ситуація розвитку дитини на етапі переходу від дошкільного до молодшого шкільного віку. 2. Готовність дитини до навчання у школі. 3. Тести з визначення психологічної готовності дитини до умов навчання в школі. 4. Формування психологічної готовності дитини до умов навчання в школі.	2
18,19	1. Розвиток соціальної та пізнавальної активності першокласників-шестирічок в умовах навчання. 2. Особливості психічного розвитку дітей шестирічного віку. 3. Особливості організації навчання дітей шестирічного віку. 4. Наслідки формалізованого навчання дітей шестирічного віку. 5. Адаптація до школи. 6. Рівні адаптації дитини до умов навчання в школі. 7. Чинники високої адаптації.	4
	Усього	38

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин
		для денної форми
	Лабораторні заняття не передбачені	

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної у вигляді тестування;
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка до складання екзамену за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва питань	Кількість годин
		для денної форми
1	Методи психології дитячої.	8
2	Соціальна ситуація розвитку. Провідний вид діяльності. Новоутворення віку. Періодизація психічного розвитку людини.	10
3	Криза народження, її причини та основні ознаки. Основні безумовні рефлекси новонародженого.	8
4	Розвиток орієнтування немовляти в оточуючому світі. Криза першого року життя.	8
5	Предметно-маніпулятивна діяльність – провідний вид діяльності в ранньому віці. Основні етапи розвитку предметних дій в ранньому дитинстві.	8
6	Розвиток мовлення в ранньому дитинстві. Активний і пасивний словник.	8
7	Особливості емоційної сфери дитини переддошкільного віку. Виникнення бажання самостійності.	8
8	Значення гри в житті дитини. Роль іграшок в психічному розвитку дитини. Зображувальна діяльність дошкільника.	10
9	Потреба дошкільника в любові і заохоченні. Ревнощі. Співчуття. Страхі. Розвиток довільної поведінки в дошкільному віці. Роль вихователя у профілактиці та подоланні булінгу в дитячому середовищі.	10
10	Тести з визначення психологічної готовності дитини до умов навчання в школі. Криза приходу до школи. Основні показники кризи. Психологічний зміст кризи.	10
11	Особливості організації навчання дітей шестирічного віку. Наслідки формалізованого навчання дітей шестирічного віку.	10
12	Адаптація до школи. Рівні адаптації. Чинники високої адаптації.	10
	Разом	108

13. Індивідуальне завдання

Не передбачено планом.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання:

Методи за характером навчально-пізнавальної діяльності студентів: проблемного навчання (проблемного викладення матеріалу, створення проблемних ситуацій); частково-пошуковий (евристичних запитань); дослідницький (есе, наукові доповіді).

Методичні прийоми як компоненти методів: вербальні (бесіда, пояснення); ілюстративно-демонстраційні (ілюстрування, демонстрування); прикладні (практичні завдання).

Методи за формою організації навчання: лекції; практичні заняття; самостійна робота студентів (позааудиторна).

Методи оцінювання: усний контроль (усний індивідуальний, усний фронтальний)
письмовий контроль (письмовий фронтальний); тестовий контроль.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

<i>Види робіт/ контролю</i>	<i>Перелік тем</i>																		
	<i>Тема 1</i>		<i>Тема 2</i>		<i>Тема 3.</i>	<i>Тема 4.</i>	<i>Тема 5.</i>	<i>Тема 6.</i>	<i>Тема 7.</i>		<i>Тема 8.</i>		<i>Тема 9.</i>		<i>Тема 10.</i>		<i>Тема 11.</i>		<i>Тема 12.</i>
	<i>Практичне заняття</i>																		
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>19</i>
<i>Опитування</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Модульна контрольна робота</i>				<i>5</i>					<i>5</i>										<i>5</i>
<i>Виконання завдань самостійної роботи</i>		<i>1</i>		<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>		<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>2</i>		<i>1</i>
<i>Всього за темами</i>	<i>3</i>		<i>8</i>		<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>8</i>		<i>4</i>		<i>4</i>		<i>4</i>		<i>3</i>	<i>8</i>	
<i>Екзамен</i>	<i>50</i>																		
<i>Всього за</i>	<i>100</i>																		

результатами вивчення навчальної дисципліни	
--	--

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали	Критерії оцінювання
1	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
0,5	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
0,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

Шкала та критерії оцінювання виконання контрольної роботи

Бали	Критерії оцінювання
5	Відповідь надана у письмовій формі, повна (не менше 90% потрібної інформації) та правильна.
4	Відповідь надана у письмовій формі, достатньо повна (не менше 75% потрібної інформації) або повна з незначними неточностями.
3	Відповідь надана у письмовій формі, неповна (не менше 60% потрібної інформації) з несуттєвими помилками.
2	Відповідь надана у письмовій формі, коротка (менше 30% потрібної інформації) із помилками.
1	Відповідь надана у письмовій формі, коротка (менше 15% потрібної інформації) із суттєвими помилками
0	Відповідь відсутня.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами складання екзамену

Завдання	Бали	Критерії оцінювання
1. Тестування	0-10	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,1 \times 10 = 1$), правильність відповідей перевіряється відповідно до

		ключа тестів.
2, 3. Питання макс. по 20 балів	16-20	Питання розкрито повністю, відповідь обґрунтована, логічно побудована, що свідчить про високий засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	11-15	Питання розкрито, матеріал викладений у логічній послідовності, відповідь правильна або із незначними неточностями, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6-10	Питання розкрито в цілому, відповідь містить несуттєві помилки, що свідчить про середній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	0-5	Механічне відтворення матеріалу із суттєвими помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них: при підсумковому контролі у вигляді екзамену 50 балів відведено на поточний контроль, а 50 балів – на підсумковий (для допуску до екзамену необхідно мати не менше 25 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються так (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 балів.

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 25 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Клевака Л.П., Шевчук В.В. Дитяча психологія: конспект лекцій для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2023. 48 с.

2. Клевака Л.П., Шевчук В.В. Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Дитяча психологія» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2023. 18 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія: навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2020. 392 с.
2. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2023. 424 с.
3. Кацавець Р.С. Вікова психологія: навч. посіб. К. : Алерта, 2024. 142 с.
4. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія: навч. посіб. К. : Академія, 2024. 384 с.
5. Сергєєнкова О., Столярчук О., Коханова О. Вікова психологія: навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2020. 376 с.
6. Merleau-Ponty M. Child Psychology and Pedagogy. Evanston: Northwestern University Pres, 2010. 528 p.
7. Handbook of Child Psychology and Developmental Science / Marc H. Bornstein, Richard M. Lerner, Tama Leventhal. Hoboken: John Wiley & Sons, 2015. 940 p.
8. Schaffer R. Introducing Child Psychology. New York City: Wiley. John Wiley & Sons, LTD, 2003. 416 p.

Допоміжна

1. Дметерко Н.В. Дитяча психологія: навч.-метод. посіб. Слов'янськ : ПП «Канцлер», 2011. 200 с.
2. Карабасєва І., Ладивір С. Особливості розвитку уяви дітей. К. : Шкільний світ, 2008. 128 с.
3. Кириленко Т.С. Психологія: емоційна сфера особистості: навч. посіб. К. : Либідь, 2007. 256 с.
4. Клевака Л.П. Психолого-педагогічна допомога дітям, які втратили близьку людину / Л.П. Клевака, О. Гришко, К. Дендеберя // Прояви резиліентності на різних рівнях системи: сім'я, освіта, суспільство під час війни : зб. наук. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф., (23–24 травня 2024 р.). – Полтава : Нац. ун–т ім. Юрія Кондратюка, 2024. – С. 11–16.
5. Кутіщенко В.П., Савицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія: практикум: навч. посіб. К. : Каравела, 2009. 448 с.
6. Максименко Д.С. Мовленнєвий і психічний розвиток дітей раннього віку: навч. посіб. К. : Сварог и К, 2023. 192 с.
7. Мельниченко А. Зрозуміти (і здолати) булінг. К. : Віват, 2024. 304 с.
8. Ментальне здоров'я дітей дошкільного віку / Л.П. Клевака, О.І. Гришко, Є.Г. Хоменко, В.В. Шевчук // Current challenges of science and education : proceedings of the 3rd International scientific and practical conference. – Berlin : MDPC Publ., 2023. – P. 331-336.
9. Новікова І. М. Діагностика психічного розвитку дітей перших трьох років життя. К. : Марич В.М., 2010. 64 с.
10. Павелкін Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: навч. посіб. К. : Академвидав, 2015. 400 с.
11. Таран О.П. Психологічна готовність дитини до школи: діагностика та формування. К. : Шкільний світ, 2010. 128 с.
12. Хрестоматія з дитячої психології: навчально-методичний посібник / укладачі Ю.О. Приходько, І.О. Лапченко та інші. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня "Рута"», 2017. 320 с.

13. Шевчук В.В. Еволюція наукових поглядів на поняття «Психологічне благополуччя». Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія». 2024. №2. <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/310>
14. Шевчук В.В. Теоретичні засади дослідження психологічного супроводу батьків, які виховують дітей з комплексними порушеннями розвитку / В.В. Шевчук, Л.П. Клевака, Є.Г. Хоменко // Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія. – 2023. – № 3 (59). – С. 39-44.
15. Форнасарі Е. Здолай булінг разом із героями казок. Львів: Видавництво старого Лева, 2024. 72 с.

19. Інформаційні ресурси

Сторінка курсу на платформі Moodle: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=3395>